

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po poti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 10. grudna 1863.

List 35.

Očetove zadnje besede.

Z Bogom, oj preljubljena družina!
Ze se bliža ura zadnja mi,
Oh ne pasti nikdar iz spomina
Mojih serčnih zadnjih besedi.

Solnce meni ne bo več svetilo,
Danes mi za vselej je zašlo,
Truplo kmalo pojde v gomilo,
Duša v večnost pred sodbo — oestro.

Toraj zvesti Bogu ostanite,
Mu služiti naj vam radost bo.
Kar veli On, vselej dopolnite —
Tudi zdaj, ko mene več ne bo.

Ako Njemu bodete služili,
Ga ljubili serčno vsaki čas,
Bo tobrtljiv oca vam v sili,
Ki ne bo nikdar zapustil vas.

Trudil sem za vaše se življenje,
Po keršansko, skerbno zredil vse,
Kar mi zdaj je sladko tolaženje,
Ko mi smert nemila bliža se.

Terdno stojte v naši veri sveti,
Bit' kristjani naj ne bo vas sram,
Ak želite mirno kdaj umreti,
V svetem raju biti s Kristusam.

Zdaj ko zadnja ura se mi steče,
Prosim vse, molite združeno;
Oh prosite Jezusa goreče,
Da sodnik mi milostljivi bo. —

Še Marijo, tužnih tolažnico,
Vam za mater ljubo izročim,
Preden Bogu zdihiš bom dušico,
Preden zadnjič vas blagoslovim.

Ne žalujte vse preveč po meni,
Sej za večno se ne ločimo:
Upam, kmalo da se zveseljani
V svetem raju zopet vidimo. —

Bolni oče zdaj vso moč si zbere,
Skloni zadnjič se še v postelji,
In v besedah polnih žive vere,
Svoje ljube tak blagoslovi:

„Blagoslovi sveta vas trojica,
Usmiljeni trojnoedin Bog!
O Marija! bodi pomočnica
Zapušenim, vari jih nadlog!“

Z Bogom, z Bogom! reče še s solzami,
Ki po licah se mu uderó,
Milost Božja naj ostane z vami!
Ter zašpi v Gospodu presladko.

Solzni so očeta pokopali
V mirnem dvoru v jamico hladno,
Zadnji govor vselej splovali,
Vsi že umerli, kakor on. — lepo!

Fr. Silvester.

Kaj nam je letos sr. Miklavž pri- nesel?

ZLATI VRK

ali

SPOMINICO

na čast

ss.

Hermagoru in Fortunatu,

sv.

Nikolaju

in ss.

Cirilu in Metodu.

Lani osorej je vabila „Zgodnja Danica“ slovenske pisatelje, naj ji blagovolijo pošiljati spisov v spominico, katero ss. Cirilu in Metodu o njuni tisučletnici posvetiti in na svetlo dati se je bilo dogovorilo nekoliko ljubljanskih duhovnov. Vabilo se ni preslišalo. Dobili smo v ta namen dokaj spisov; ali delo se je iz raznih vzrokov zapoznalo. Da pa izide letos, se je moglo nekaj spisov pustiti. Vendar ima že ta spominica toliko lepega in dobrega blaga, da se sama hvali. Povemo torej le ob kratkem, kaj ima v sebi.

Predgovor, kjer je lepo sklenjena ne le slovan-
ska 1000letnica, temuč tudi, kakor v knjigi sami, slo-
venska 1800- in 400letnica.

V god ss. Cirila in Metoda (po Proprium Sancto-
rum). Cirilu Metodu pozdravilo (ali rek) in pesem
ss. Cirilu in Metodu (Bile).

V prvem ali **vrstvenem** delu A): Začetki ker-
šanstva na Slovenskem 1) pri prvotnih stano-
vaveh, 2) pri novih slovenskih naselnikih (Hieinger).
Iz cerkvene zgodovine kranjske zemlje 1) škofje nekda-
nje Emone, 2) krajnski naddiakoni v srednjih časih
(Hieinger). — Ljubljanske škofije 1) ustanovitev in
2) mnoge dosedanje spremembe (Lésar). — O prvem
stolnem mestu Metodovem (Terstenjak). — Sv.
Klemen rimski papež med Sloveni (Jeran). — Raz-

kolništvo izhodnje cerkve v svojem začetku, razvitku in današnjem stanju (dr. Vončina). — Verski razločki med staroversko ali pravoslavno in edino pravo rimsko-katoliško cerkvijo (dr. Čebašek). — Dve vojski 1) bratovšina ss. Cirila in Metoda, 2) bratovšina ss. Hermagora in Fortunata (Marn). — Dvoje kristjanskih vojakov (Kovačič). — Triglav Balkanu, pesem (Lotrič).

V drugem ali **slovstvenem** delu B.: Poezija v keršanstvu, pesem (Okiški). — Sveto pismo in slovensko slovstvo (Marn). — Staroslovensčina. Predgovor. 1) Slovensčina obredni jezik, 2) Glagolica in Cirilica, 3) knjige (o. Ladislav). — Nestor rusko-slovenski letopisec (Marn). — Jezik vseslovanski — Pis naj prostoji — Glas naj slaji, dobrovoljka. — (Hladnik.)

Evo, da se spominica sama hvali! Koga ne mika o tem ali umem brati kaj resničnega po gotovih ali vsaj verjetnih virih? Torej Slovenci — nate slovensko spominico na 1800., 1000. in 400letnico, berite, prebirajte jo pridno in spridoma. Ako jo hitro poberete, utegne se spremeniti v letnik, se vé, pod drugim imenom, in kakor izhajajo ljube nam Drobničice v Mariboru, izhajal bode v središču slovenstva, v beli Ljubljani. Pomagajte, da z razširjanjem olike in utedovanjem vere in urave kmali nam dojde zlati vek, katero imé ima spominica knjiga na čelu. Iz Blaznikove tiskarnice, snažna in lepa, da je ni kmali enake, 19 pol v Serki, se za zdaj dobiva po 1 gold. 50 kr. a. v. pri založnikih, ki so: Dr. A. Čebašek, L. Jeran, A. Lesar, J. Marn in dr. L. Vončina. — Prosimo slovenske in slovanske časnike, naznanilo to sprejeti po svoje v svoje liste!

Vredništvo „Zgod. Dan.“ pa to novo knjigo še prav posebno priporočuje tudi svojim zvestim in verlim naročnikom, in da jo brez truda dobijo v roke, jim svetvamo, da naj denar za spominico z naročnino na Danico skupaj pošljejo, in skerbelo se bo, da se jim hitro ali po pošti ali po drugi priliki na dom odpravi. Na poslednje naj samo to še pristavimo, da v spominici obravnavane tvarine so zgolj take, katerih jasniji pregled je vsakemu olikanemu Slovencu dan današnji potreben kakor oko v glavi. In če je zavolj izverstne oblike, zalega natisa in obilnega obsega delo nekoliko dražje, naj vsak pomisli, koliko drugih bukev bi mogel prevreči in prebirati in koliko časa bi zgubil, da bi to našel in si prilastil, kar je tukej od raznih pisateljev zbrano, katerih slehern se je trudil, svoj spis po naj boljših virih dobro izdelati.

Swobodni tisk in katoliški bravci in pisarci.

Beseda v marburški čitavnici 22. novemb. 1863. Govoril gosp. Fr. Kosar, špiritval lavantinskega semeniša.

(Dalje.)

Dragi slovenski bratje! ali že beremo ali pišemo, da toliko vestnišni imenitni namen svobodnega tiska pred očmi imamo, premislimo zdaj posebej:

III. Kako škodljiva je kriva raba svobodnega tiska.

Ze zdravi um nas tega prepriča, da škoda zverženega tiska mora nezmerna biti. Ako je svobodni tisk železnica za naše misli in čute, po kateri sto in sto tisučkrat pomnoženi s hitrostjo bliska tekajo od konca do kraja sveta, se razumi, da mora škoda zares nezmerna biti, ako bode svobodni tisk orožje laži in zmote, krivice in strasti in se zniža v službo

meseni pohlepnosti. Zakaj kakor železo, ki se magneta dotika, samo magnetično postane: tako stopa tudi bravec in pisatelj v duhovno dotiko, in skoraj ne da bi se zavedil, se bravec vsega mišljenja in čutenja pisateljevega navzame. Pohujšljivo knjige so zares dušna kuga za narode in deržave.

Kar nam razum spričuje, nam bo še jasniši po zgledih.

Pervi namen svobodnega tiska je bramba vere in prava. Kam narod pride in kam deržava, ako se pisatelji svobodnega tiska v to poslužujejo, da knjige širijo, ki zavest vere in prava v narodu moré, nam priča zgodovina. Zakleti prekucuhi, sovražniki vsega deržavljankega reda in cerkvenega življenja, znani francoski enciklopedisti prejšnjega veka, so se zedinili, s svojo enciklopedijo naj poprej vero v narodu podreti in potem deržavo prekucniti. Njih oče Voltaire, katerega geslo: „Ecrassez l'infame“ — pokončajte hudobnico (tako namreč je imenoval katoliško cerkev), je toliko zaupanje stavil v moč peresa in tiska, da je ponosno prerokoval, da v malo letih ne bo nihče več od Kristusa govoril (*). Sicer že zdavnej trohne Voltaire-ove kosti, imé Kristusovo pa se časti in slavi od solnčnega izhoda do zahoda; ali začasno so zlobni pisarji vender dosegli, kar so želeli. Grozovitna francoska prekucija, kateri enake zgodovina ne vé, je bil kervavi sad zverženega tiska. Naj poprej je zdvijano ljudstvo, od teh pisarjev zapeljano, zakričalo: „Ni Boga!“ in v kratkem času je že tudi vpilo: „Ni kralja!“ — Narpoprej so britko martro v blato potepali, kmalo po tem so kralju glavo odsekali in njegov tron razdrobili. Dosihmal še vselej in povsod so se narodi poživinili in deržavni zidovi poderli, kjerkoli se je ljudstvom zavest vere v sereu zamorila; in tudi zanaprej bo vselej in povsod se enako godilo; zakaj enaki vzroki imajo vedno enake nasledke.

Drugi namen svobodnega tiska je bramba in pospeševanje prave omike narodov, to je tiste, ki procveta iz sv. korenin vere in prava. Kam pa pelje omika, ki tega temelja pogrešuje ali ga zametava? Omika brez vere stori človeka ošabnega, da se šopiri z zakladom vednost svojih, in nobene veljavnosti nad seboj priznati noče. Tega se prepričamo, ako šole in marsiktere ljudi tako imenovanih omikanih stanov pregledujemo. Ako se v šolah izobraženje v drugih predmetih pridno obdeluje, verna zavest pa z enako skerblijvostjo ne ostri, se prigodi, kakor so knez in vladika Anton Martin v svoji govorici do dijakov rekli: „da od leta do leta manj verujejo in brez vere šole zapustijo (**). Kervavo leto 1848 nam je prineslo zgledov takih mladih ošabnežev, ki so z enako besnostjo naletavali tron in oltar, toliko, da nas je bilo groza in strah. — In ali niso ravno tistega leta naj grozovitiši prekucuhi bili iz verste tako imenovanih omikanih, katerih omika je bila brez temelja žive vere? Varuj nas večni Bog še kedaj takih časov! Torej si dobro zapomnimo, kar je vselej gotovo, da omika brez vere je enako sovražna božjemu altarju, kakor kraljevemu tronu, ter tira narode in deržave v gotovo pogibelj.

Tretji namen svobodnega tiska je pošteno oveseļjevanje, bramba in povzdiga blagostanja narodov. Kam pa pridejo narodi, ako pisatelji te verste vero zaveržejo, upanje na plačilo vsega časnega zatajevanja in terpljenja unkraj groba zasmehujejo, ter narode učijo, da je svet tako vravnan, da bi vsak človek popolnoma srečen na njem živeti zamogel, in ako to dosihmal še ni, da so tega edino krive napačne deržavljanke in družinske naprave, ktere se tedaj iz korenine prekucniti morajo, potem se le bo zamogel vsak človek veselo in popolnoma srečno na svetu živeti, kakor učé socialisti.

Ako beletristika, ki zlasti razveseljevanje člove-

*) Izverstno najdes. sostavljeno, koliko zares nezmerno škodo je Voltaire s svojimi pomagaci po tisku storil: Wetzer Kirchen-Lexikon. Bd. XI. S. 730—745.

**) A. M. Slomsek dargestellt in seinem Leben. str. 183.

akega serca namerava, to pot nastopi in brez ozira na deset zapoved Božjih v slikah, pesmih, pripovedih, igrav vedno ljudem vse to podaja, karkoli njih počutljivo poželenje mika, in naj divši mesene strasti budi — kakor je zares po svetu raztrošenih takih knjig na milijone milijonov — se pogreznejo ljudje v naj ostudniši mehkužnost. Mladost se ostrupi, zakon se oskrunjuje, raztergajo se naj svetelji vezi družinskega življenja; nedolžnost ne najde zavetja več, poštenost in zvestoba, ki brez zatajevanja mogoča ni, postane neumnost, zakaj nezmerno gnanje po vedno novih vžitkih in veselicah, bodi si po poti pravice ali krivice, postane geslo takega mehkužnega naroda. Tak pohlepni in sladoželjni ljudje so vselej in z vsim nezadovoljni, in vsako uro pripravljeni za vsako hudobijo, za vsak prevrat, za vsako prekucijo, ako se jim le pena sladkosti obljubi. Ko je začelo mehkužno rimsko ljudstvo kričati: „Panem et Circenses!“ kruha in veselje — je ugasnila zvezda slave starodavnega Rima; zakaj mehkužno ljudstvo ni več sposobno za slavne čine. To dobro vejo zakleti duhovi, ki pod tlakom Evropejinim svoje satanske naklepe kujejo, kako bi po vsi Evropi vse trone in altarje prekucnili. Dolgo so skušali ves občinski red podreti s tem, da so vero in pravo pravno napadali in širili brezbožno omiko. Ali delo jim je šlo prepočasno. Pride jim naj zlobniša misel, narode pravno popačiti in s tem cerkev in državo zamoriti. Zasačili so se listi, ki so si jih voditelji laške karbonarije medse boj dopisovali. Zastisimo nekaj iz teh listov. V listu od l. 1838 se bere: „Pred mečem nima cerkva več strahu kakor monarhija; ali stebri obeh se zamorejo podreti s pohujšanjem (corruptione); tedaj se nikdar ne utrudim zapeljevati, pohujševati. Prav je rekel Tertulijan, da je kri mučenikov seme kristjanov. V naših zborih je sklenjeno, da kristjanov več nečemo, tedaj ne delajmo mučenikov; pa pregreho delajmo, ki je ljudstvom ljubeznjiva. Naj se serkajo v sebe z vsemi peterimi počutki, naj se je vpijanjo, naj se je nasitijo. Napravite serca hudobne, in katoličanov ne bote več imeli... Pohujšanje v naj večji meri je, kar smo začeli, pohujšajmo duhovstvo, in duhovstvo pa naj pohujšuje ljudstvo; pohujšanje, ki nas bo do tje peljalo, da bomo enega dne cerkvo v grob položili... Naj boljše bodalo, ki cerkvo v serce zadene, je pohujšanje. Tedaj na delo tje do konca.“ Drugi freimavarski voditelj piše l. 1844 iz Beča: „Družbinsko razdrtje vlada povsod, na severu kakor na jugu... Vse se je moglo dati na tisto stopnjo potlaciti, na katero smo mi človeštvo znižati hotli. Prizadevali smo si namreč pohujšanje širiti, da bi mi vlado na se potegnili; in ne vem, ali je tudi tebi tako kakor meni, da me strah sprehaja nad našim delom. Bojim se, da smo predelec šli, da smo preveč pohujšali... Nenasitljive strasti, neznane želje in naj bolj divji serd vré okoli nas in med nami, ... ki utegne enega dne celo nas požreti... Ni več mogoče zadrževati, zakaj čas sili, in na Švicarskem kakor v Avstrii, na Burskem kakor v Italiji naši pomagači le še znanja čakajo, da vse staro poderejo... Švicarska hoče začeti, Francoska pa bo temu vesoljnemu prevratu svoj pečat vtisnila, in veruj mi, da Pariz bo zvest svoji nalogi. In kadar je enkrat nagon dan in sprejet, — kaj bo potem iz te uboge Evrope?“ In v nekem listu od l. 1846 se bere „Naše tiskarnice na Švicarskem so v naj boljšem delu, one izdajajo knjige, kakor jih le želeli zamoremo, le nekoliko predrage so. Na to potrebno propagando sem velik del zbranega denarja potrosil; kar še ostane, bom zdaj plodovito storil na Laškem“ (*). — Bratje moji! ali niso te besede grozovitne? Glejte, v tak strašen prepad tirajo nesrečne narode vsi tisti pisatelji, kateri beletristiko za deklo pohujšanja znižajo. Tacih obvari nas Slovence sam večni Bog!

Kakor pogubljiva je pa za narode zveržena beletristika, enako pogubljive so tudi knjige, ki hočejo narode k višjemu materialnemu blagostanju povzdigniti, ako ob enem načela kerkanstva zatirajo. Kaj je bogatin brez ljubezni in usmiljenja, kakor ju kerkanstvo velevala? Terdosrčen sebičnik in neusmiljen trinog in zatiravec svojih sosedov. Več ko človek ima, še več nja oči poželjujejo. Lakomniki so naj pošrečnejši pivole, katerih naj slajši hrana so solze ubogih sirot, in z veseljem serkajo iz njih kri do poslednje kaplje. Strahoviti izgled v tej zadevi nam daje Angleška, ktera se nam kakor vzor obertniške popolnosti in materialnega blagostanja pred oči stavi. Tamkaj sta prav za prav le dva stanova: stan bogatinov in stan ubožcev. V Londonu se šteje med 8 prebivavci 1 ubožec po vradnem naznanilu, — v resnici pa med 4 prebivavci 1 ubožec. Ali poleg brezvernega bogatina gladu umira zaverženi sirotej. Naj slovitiji zdravniški dnevnik je pisal, da je na Irskem v 1 letu 21.770 Ircev gladu umiralo. In slavní protestantski pisatelj Cobbett posnema iz vradnih naznanil, da vsako leto veliko število prebivavcev gladu umerje (**). Od kod pa ta grozovitost, v naših krajih hvala Bogu! še neslišana prikazen? Edino od tod, da je zavest kerkanska v sercu angleškega ljudstva že skoraj celo zadušena. In kdo jo je zadušil? Brezverni nauki, ki jih svobodni tisk trosi. Tako je leta 1854 neki odbor v angleški spodnji hiši prestev (račun) proglašil, da se v okrogu celega britanskega kraljestva 29 milijonov pohujšljivih in neverških knjig na leto razproda (**). Zares, grozovitost mora ta pravna kuga biti, da se je l. 1802 posebna družba blagih serc osnovala, da bi temu zlegu v okom prišla. Od l. 1839 do l. 1853 je ta družba 111.862 nesramnih podob, 12.300 nesramnih knjig, 4.059 nesramnih pesem in veliko orodja za naznanila takih nesramnost pokončala (**).

Častita gospoda! tako je stanje narodov in držav, kjer gosatelji pravi in visoki namen svobodnega tiska spred oči izgube in ga znižajo v službo nevere in strasti. Zares, otroci tega sveta so modrejši v svojem rodu, kakor pa otroci luči (Luk. 16, 8). Sovražniki miru in vere dobro vedo, kolika je moč svobodnega tiska, zato lahko neutrudeno delajo noč in den, v tem ko prijatelji občinskega reda včidel roke križem derže in kaj bitko čez hudobne ljudi in slabe čase tožujejo, ter menijo, da je s tem že vse opravljeno. Še enkrat rečem: zakleti prekucnihej vejo, kaj svoboda tiska velja, zato tako nevsterpljivo vpijejo po vedno večji meri svobode za tisk knjig, posebno pa časnikov in — hvala liberalizmu, ki sedaj vso Evropo vlada, in v nemarnosti tako imenovanih dobro mislečih — svoj namen so zares že tako obilno dosegli, da laž, zmota in nesramnost že skoraj povsod veliko večji svobodo v tisku vživa, kakor pa čednost, resnica in pravica. Tako dalje smo že prišli, da se ti zločinci, zmage že gotovi, javno s svojim satanskim delom ponasati smejo, kakor je, ne dolgo, laški prekucniški dnevnik „Opinion“ njih ponosno izpoved proglasil: „Naše orožarnice, tiskarnice, se štejejo po hiljadah, in donasajo na leto po 10.000 dnevnikov, perijodiških spisov in germado večih in manjših knjig vsake baže in slehernega lica. 8 - 9000 javnih bukvarnic s 30 milijoni knjig in s hiljadami privatnih bukvarnic so naši arzenali (orožarnice), katerih število še pa raste od dneva do dneva.“ (Dalje nast.)

*) Glej izveržno knjigo: Rom und London von J. Marghotti. Cap. XXX.

**) Wiener Kirchenztg. 1859. Nr. 5.

**) Rom und London str. 376.

Nerera ne blaži.

(Iz dnevnika necega duhovna.)

(Češki spisal Václav Štule; poslovenil Deželanov.)

(Konec.)

Drugi dan po pogrebu doktorjev služabnik ves izpehan prihiti k meni, urno da naj grem z njim. Gospod, boje, je šel sinoč z doma, davi pa so ga prinesli omedlevšega in vsega v potu.

Strah me spreleti. Nisem čakal, kar berž hitim k njemu. Čudne misli so se mi vertele po glavi. Pa hvala Bogu, prepričal sem se, da ni res to, česar sem se bal, — da bi bil hotel doktor sam umoriti se. Ležal je revež na postelji, ves je bil bleđ, kakor zid, pa zelo nemiren.

„Premili moj gospod!“ pravi mi, „ravnal sem nespametno. Sinoč pozno mi je bilo silo tesno pri senci. Mislim sem na svojo ubogo ženo; to me je mučilo. Ni mi dalo v sobi ostati. V mozganih me je hudo peklo in čelo sem imel vroče. Pa mogel sem iti venkej. Semtertje sem hodil po ulicah in zadnjič pridem do vrat. Gnalo me je nekaj iz mesta in naravnost na pokopališče. Predno se znajdem, stal sem pri grobu svoje Nežke. Padem na kolena; iz oči mi lijo goste solze; poljubim grob in pred seboj vidim svojo drago ženo. Kakor nevesta stoji pred menoj, nedolžna in v vsi svoji krasoti. — Čutim, kaj sem zgubil. Pa jo zopet vidim v revščini, kako se reva pokori s terpljenjem: serce poka; in zopet se mi zdi kakor bi se mi priklanjala in smehljala. Nisem tel verjeti, da je duša neumerjoča, da je nebo, da je Bog; pa tudi ta vera se mi je zopet vernila v serce; nisem se ji ustavljal. Čim dalje, tim bolj so mi lile solze in čez mnogo let sem na novo čutil Božjo pričujočnost, čez mnogo let sem zopet začel moliti na tem grobu in prosil sem Boga, da bi mi prispel na pomoč in pripeljal me na pot za mojo Nežko. — Kaj se je dalje godilo z menoj, tega ne vem. Gotovo me je premogla omedlevica. Zutraaj sem ležal ves moker in brez zavesti na grobu; takega me je tam našel pogrebec. Na vas, predragi prijatelj, se zanesem zdaj do čiste. Vi ste duhoven, vi služite Bogu, na ktere ga sem začel verovati; vi mi pomagajte!“ —

Kaj bi mi moglo biti ljubši, kakor take besede! S preveliko radostjo mu obljubim, da storim vse, kar mi je moči. „Ostanite, dragi gospod! pri tej dobri volji,“ djal sem mu, „in če Bog da, spremeni se vam vaša nesreča v radost in blagor.“

„Tega že ne čakam na zemlji. — za to je že prepozno!“ pravi doktor. Moja telesa moč je ob tla. Vesel bodem, če bo le saj moj duh za opravilo, ki me čaka.“

„Bodite serčni, dragi gospod! Zaupajte na Boga; molite — in pomoč iz nebes vam je zanesljiva.“

„Prav da, na-nj zaupam, sej vidim in čutim, kako milosrčen je!“ je ves ginjen odgovoril; glas se mu je tresel in stiskal mi je roko, kakor stari prijatelj. Srečno, srečno! — Vendar, še to vam moram povedati, da pri svoji neveri in zanemarjeni samopašnosti sem imel le malo sreče in okusil nisem kar nič veselja ne. Ze sama misel na-njo mi je grenila življenje; zaradi nje nisem imel nobene tolažbe — ne v nesreči ne v nadlogah; ona mi je vzela vso podporo v mojih težavah. Oče, molite za-me in kmali zopet pridite k meni!“ —

Serce me je tislalo, ko sem se poslovil z doktorjem in šel iz hiše, kjer se je tako očitno pokazala Božja roka. „Pota Gospodove so čudne!“ sem djal, in poveljeval sem Njegovo milost, ki je zgubljenega sina tako modro pripravljala na pravo stezo. Molil sem za-nj z veliko gorečnostjo, z menoj je molilo veliko stevivilo revežev in sirotek, ki so poznali in okusili njegovo dobroteljnost; molitev hvaležnih sere, molitev za dobrotnika pa veliko premore pri Bogu.

Bal sem se, da čudni doktorjev sprehod po noči utegne

imeti žalostne nasledke. Pa res, lotila se ga je bila huda merzljica. Terpelo je pač tri nedelje, predno je nehal blesti, kar je pri tej bolezni zelo nevarno. Vedno mu je bil pred očmi hudobnež, ki je bil kriv vse njegove nesreče; plazil se mu je okoli postelje, kakor strašilo. Se zdaj me obidejo mravlje, kadar se spomnim, kako ga je preklinjal, da-si tudi je bil uni hudobnež že v grobu. Očital mu je vsako zlobno zasmehovanje, ki je ranjci spodkopavalo vero; — vse napade, s katerimi jo je odvracal od Boga; očital mu je vse hudo, k čemur je zapeljal njega samega; nečimernost, ki mu je ostrupila srečo tihega življenja; klet ga je, ker ga je obropal vere in pobožne žene. Divji smeh se je verstil z milim jokom. Vil si je roke in z groznim krikom prizadeval si, kako bi smert odpodil od sebe. „Ne smém se umreti!“ je vpil in zdihoval. „Prej se moram še z Bogom spraviti!“ —

Pa res; ni umerl. Milostljiv bivši sam, dosegel je milost tudi pri Gospodu. Bog je uslišal molitev revnih na zemlji in prošnje njegove spokorjene žene v večnosti. Nevarnost je bila preč, pa putika se mu je ugostila v nogah in rokah, kar se je bil prehladil ono noč na pokopališču. Dolgo ni mogel nič iz hiše. Terpel je bolečine tiho in voljno in hvalil Boga, da mu je saj pamet ohranil zdravo. Pečal se je odslej edino le z Božjimi rečmi; premišljeval in pogovarjal se o Bogu, bral sveto pismo in vedno je molil. Ljudoljubo serce mu je prihajalo veliko bolj milo in pripravno za vse dobro. — Neizrečeno sem se veselil, ko sem vidil, s kako gorečnostjo da moli; očitno se je kazala pri njem Božja milost. Vsaki dan je bolj spoznaval resnice svete vere in dan na dan mu je bilo serce mirnejši. Videl je, kako sveta je vera Kristusova, kako ena resnica izvira iz druge. Čutil se je sam sebi, da tega ni vedel že prej in milo je tožil, da je bil tako dolgo zaslepljen. Tako je preteklo nekoliko nedelj in Kristusova beseda mu je postala vir in porok svete resnice: neverni doktor je postal verni kristjan.

Pa čakalo naju je še drugo delo. Kakor je rekel, bil je iz protestanske rodovine. Kakor je rastla vera v serci, tako so mu vstajale tudi one žive kače, strupene misli zoper pravo vero, in gerde napake, ki jih krivično očita katoliški cerkvi ves nekatoliški svet. Jaz tudi tega nisem prezerl, pa tudi se ne ustrašil. Doktor se mi je razodel odkritosrečno, in brez vsega obrekovanja sem stavil mu pred oči le čiste in proste besede iz svete vere, jasnil sem mu jih in dokazal, kako zlobno jim krivoverci preobračajo pravi pomen. Ze sam brez mene je spoznal, kako imenitno se pregovori svetega pisma vjemajo z razumom, da tako rekoč eden iz drugega morajo izvirati. Nič več mu niso bili cerkveni obredi, s katerimi cerkev vse svoje opravila posvečuje in poterdjuje, le igrača, in slepija, kakor je prej menil; po njih je spoznal, kako podučna je sveta Cerkev in kako skerbna mati. Zemlja, nebo, čas in večnost, vse se mu je pokazalo zdaj v drugi luči, in njegov duh je bil dan na dan bližej neusahljivemu viru vse resnice. Jaz pa sem ga podpiral pri tem — in Bog sam je k sebi vabil njegovo blago dušo.

Bilo je v dan Marijnega vnebovzotja, ko sem zapazil, prišel k njemu, da je nenavadno navdušen, kmali sem zvedel tudi, zakaj. „Duhovni oče!“ djal mi je, „tudi jaz sem si izvolil lepšo stran: jaz bi se rad pokatoličil! — Upam, da me Cerkev sprejme za svojega sina, sej apostelj pravi, da je steber in skala resnici. Velikrat sem se v življenji pregrešil zoper njo, — pa Gospod se me je usmilil, — njegova Cerkev ne zaverže spokornega grešnika; — kaj ne, da ne?“

Kaj sem mu odgovoril, kaj čutil, to si misli lahko vsak sam. Zdelo se mi je, kakor da se nebo odpira pred menoj; angelsko veselje mi je napajalo dušo. Dal sem mu na voljo, naj si izvoli čas, kadar hoče za spoznanje vere.

„Ker mi že to dovolite, rad bi,“ je djal, „da bi se to očitno zgodilo. Vzdigoval sem se zoper Kristusa, zasramoval sem njegovo Cerkev očitno: — naj zvê svê, da se me je usmilil Gospod, da sem se odpovedal svojim grehom. Drugo pa preskerbite sami, kar in kadar bi bilo meni storiti.“

Povedal sem mu, kaj mislim jaz in obljubil, da ga bodem vsak dan pripravljaj za to imenitno sveto uro. —

Na dan svetega Avguština je bila pri nas obletnica cerkvenega posvečevanja. Cerkev je bila polna, kakor sveti dan. Doktorjevo spreobrnjenje je vse verne duše napolnilo z radostjo. Vsak je hotel viditi in slišati, kako je slavni mož spoznal pravo vero. Vse je vriskalo in hvalilo ga. —

Pa ta radost ni dolgo terpela. Blagi spokorjenec je v žalostnih skušnjah svojega britkega življenja dozorel za nebeško domovino. Ko se je bil spreobrnil, ozdravel je še precej in gorečnost do dobrega mu je rasla dan na dan: ali sonce življenja se mu je nagnilo k zapadu. Nek hladen listopadov večer gre od bolnika domú in mraz ga preleti. Leči mora in ni več vstal. Čutil je, da se mu bliža smert, pa ni se je bal. Naj bolj je skerbil za-to, da bi se dobro pripravil. Pospravil je vse svoje reči, napravil oporoko, pa prosil, da bi ga prišel spovedat in obhajati.

To je bilo ravno na dan sv. Andreja, ko sem mu nesel svete sakramente. Neštevilna množica me je spremljala do doma, in marsiktero oko je bilo solzno, marsiktero srece se je balo smerti, ki je žugala vzeti neutrujenega ljudomila. Ta čas, ko sem bil jaz pri njem in podal mu sv. Rešnje telo, spremenil se je njegov dom v Božjo hišo. Na dvori je molila hvaležna množica. — zgorej je srece Bogu vdanega in z vero posvečenega spreobrnjenca postalo dom in oltar Odrešenikov. Mir in blaženost mu je sveta vera lila v srece in Božja pričujočnost mu je obraz jasnila. Pakorno, tiho in valjno je terpel bolečine. Zadnje mu angeli zatisne oči — zaspal je smerti, kakor bogaboječ pravčnik. Kleče pri njegovi postelji molila je tiho pa jokala zbrana množica. „Hvala Tebi, Odrešenik! ki si me pomilostil, da sem se pokatoličil, — in uniram s Teboj. — Gospod, Tebi izročim svojo dušo! Jezus, usmili se me!“ to so bile njegove zadnje besede.

Njegova smert in njegov pogreb je ranil vse mesto. Tisoč in tisoč ljudi ga je spremlilo do groba; tisoč in tisoč jih je objokovalo ranjega dobrotnika. Njegova oporoka je bila venec prave ljubezni. — grobni napis je terdil njegovo sveto vero.

Vso spomlad do terde zime ni njegov grob ob nedeljah nikoli prazen: namesti lastnih otrok molijo na njem ljudje, ki slavé moža, katerega je ljubezen peljala s pota — polnega zmotnjave in prepeljala k pravi luči in večni sreči, in ki tudi po smerti ne neha dobrot skazovati svojim bratom v nadlogah.

Pogrebec.

Kopli, kopli mi lopata,
Groba temne odprí vrata.
Trudni da k pokoju leže va-nj!
Ure so življenja štete.
Star'c, mladenc, malo dete
Zgrudi v grob se, ko ne misli na-naj.

Prej, poznej, gotovo pride
Smert; nihče jej ne uide.
Kar rodi se, zopet mine vse;
Solnce, zvezde, luna jasna.
Cesar, kralj al dvica krasna:
Istim vse zakonom vklanja se.

Kopli pridno mi lopata,
V svê nov odprí njemu vrata.
Ki zastoj iskal je tukaj mir.
Serce bo se ohladilo,
Ran skelečih ne čutilo:
Tam neha življenja divja tir.

Znancem svojim in tovaršem.
Otročicem, blagim staršem
Le za kratek čas je dal slovo.
Daleč ni več ura zadnja.
Kmali njih gomila hladna
V svoje krilo tud sprejela bo.

Kopli, kopli mi lopata,
Groba temne odprí vrata.
Trudni da k pokoju leže va-nj!
K družim tukej brez števila
Mene boš tud položila.
Ko minul mi bo življenja sanj.

Deželanov.

Popolni spominki.

Romanje k sv. Kervi v zgornjem Gorotanu.

V častilni spomin štiristoletnice slavne ljubljanske škofije popisuje

Jož. Levičnik.

(Dalje.)

Naprej gredočemu vlekla se mi je cesta, kmali pokazala tik v podnožju levih gorá na visokem zemelj-kem naspisu farna vas „Stall.“ Grozovitnim gnjusobam razdjanja res je bila zapadena že od nekdanj Belske dolina, in je žalibog še zdaj. Tudi Stall stoji na zasipu nekdanje vasi „Wildek.“ Po ustnem izročilu je blizu pred tisoč leti potok, ki z visocih gorá teče skoz sedanjo vas, tudi selo Wildek pokončal ter ga zasul v večno gomilo pod svojo šaro. En sam hlev neki je bil ostal od vsega sela: odtod tudi ime nove vasi Stall (slovenski hlev.) Pogosto izkopavane stare zidine in drugo orodje, kakor tudi najdena stara slika vasi „Wildek,“ dajo nekako veljavnost in gotovost ustnemu izročilu. Pa tudi še dandanašnji je lega vasi zastran ravno omenjenega potoka in sternih rablih gorá za-njo zelo nevarna. Leta 1826 protil ji je, akoravno se je bila še komaj vzdignila iz razvalin poprejšnjega leta, vsled hudih nalivev nov pogin. V strahu in trepetu hitela je vse prebivavstvo v farno cerkev, kjer je pred altarjem kleče prosilo Boga za usmiljenje, pomoč in rešitev. Njih vroče molitve uslišane so bile; odvernjena je bila žugajoča šiba Božja. — Dolgo let bil je tu sedež okrajne gosposke za zgornji del Belske doline; v poslednjem času prenesen je po pravični razsodbi v Voglice. — Iz vasi pelje cesta zopet sterno doli o brežju Bele, prestopi taisto in pelje med visokimi hribi po precej pustem kraju. Vas Belatrata (nemški prestavljavec prekerstil jo je, kakor vidim černo na belo, v: „Wollatratten“) stoji v podnožju silnega „Kreutzek-a,“ ki steguje svoje drugo podnožje tje k „Greifenburg-u“ v Dravsko dolino. Iz njegovih grap pridši hudourniki v žalost in stisko prebivavcev tudi na ti strani hudo gospodarijo. Naprej od imenovane vasi dela dolina velik ovinek prot levi in doli ob podnožju levih hribov pokaže se velika zemeljska derča, imenovana „Klausenkofel.“ Leta 1828 posula se je rahla peščena gora, končala kakih 200 oralov obdelanega gorjanskega, in okoli 100 oralov ravninskega zemljišča. Bela, potisnjena skoz te nesreče k desnemu gorovju, zadržana je bila v svojem teku, je nastopila nazaj ter pokriva se zdaj s svojimi valovi velike prostore ravninske jezeru enako. Pa ni še menda doveršena žalostna igra tega kraja. Še so viditi kmetije po višinah gori in skoraj tik ob straneh peščenih derč. Tudi tem proti prej ali poznej osode polna pot v ravnino in z njo popolno uničenje. Ubogi ljudje! v kakem strahu morajo biti o velikih naliveh; slednji trenutek jim pogubo proti. — Pot se mi je precej dolgo vlekla, prejden prišel sem do ravno popisane derče; koračil pa vem da sem dobro četertinko ure, preden sem prešel rumenkasti grič zemeljskega plazú. Le mali belkasti virček žuborel je danes prav pohlevno od strahovitih derč doli; al, popotnik, ne upaj mu! Male

dežja zaleže, in že ti privali toliko šare saboj, da le grede je cesta zasuta. Ob večjih nevihtah pa visi življenje tu mem potujočih ko kapljica na veji ob brezdnu neizmerne-ga morja. —

Unkraj tega nevarnega kraja zasukala se mi je zopet dolina močno k desni in v pol ure bil sem v vasi Fragant. Ze od dalječ blisketal se mi je beli cerkveni stolpič nasprot, ko pa v vas pridem, z enako radostjo zapazim, da zida se tu ravno nova cerkev (podružnica bližnje fare v Blatah). V posebno čast Fragančanov pa morem povedati, da njih zidanje ni kar si bodi koj tje v en dan; o ne! V nar čistejšem gotičkem slogu pozidali so si svojo cerkvico, ktera jih bo, akoravno ni velika, stala čez 6000 gold. Za podružnico gotovo ne majhen denar. Oštir vaščanski, pri katerem sem malo malical, je s posebno vnemo govoril od njih nove cerkvice. Verli póstarni mož pa mi je tudi priterdil moje mnenje, ko sem od drugih krajev govorivši rekel, da sedanjí rod bo komaj ohranil to, kar so nam pozidali slavni prededje. — Znamenita je fraganška okolica zastran svojih bakrenih rudnikov, ki se nahajajo v gorah proti severju ležečih. Tudi „malo-fraganške toplice“ pod visokim mejnikom Solnograškim gori slovele so nekdanj; ker pa je imela ta divje-romantična okolica, ki jo zaliska med drugim tudi dvoje górsko jezero, menda premalo tako imenovanega komforta za naš mehki vek, opuščene so toplice zdaj popolnoma. Tako plačuje svet Stvarniku svojemu za resnično zdravilne vire, ki mu jih je podarila neskončna dobrota in milost njegova. — Nekako serdit zastran tega, da ves božji dan nisem je mogel za plačilo dobiti prilike za vožnjo, se tukaj ne bi bil pečal mnogo za voz; ker pa je bil ravno neki dečko iz zgornje Bele („Obervel-lach“, terz z okrajno gosposko za spodnjo Belsko do-lino) tukaj, ki je bil pripeljal oštirju kruha, vprašal sem ga vender, ne bi se li zamogel peljati z njim, kajti kosti moje dovolj so bile že premočene od soparice ma-lega serpana. „Imam slab voz“, pravi fant. Jaz pa, ki že zdavnej vem, da bolje se je slabo peljati ko dobro iti, nisem prášal zato. Domače lestvice na kolih, pa deska čez, o to je že pošten sedež za trudne noge. Vsedla sva se s fantom na voz, pa derči! šla sva jo ko nalaš proti zgornji Beli. Kake pol ure odtod stala nama je k levi od ceste farna vas Blate (nemški Flatah), na desno unkraj Bele pa so šterleli černi dimniki plavževi (Schmelzhütten) izmed obširnih zidin. Hribi okolični, akoravno od svete Kervi doli skoz in skoz kratkomalo niso bili nizki, naraščali so se zopet vidno, ravnina pa širila se je bolj in bolj. Okolica zgornjo-belska rastla je takorekoč iz tla pred me-noj; morem reči, da bila mi je posebno mila; ne vem pa, je li prejačila res čute moje njena okrajna prijetnost, ali pa je delal to v meni spomin na tisti za mene še mladostni srečni čas, ko je bival v ti okolici eden izmed onih mojih, ktere sklepa že po naravnih zakonih vez naj serčnejše lju-bezni. K temu je bil moj mladi voznik — dečko še ne-kako posebno zgovoren, tako da hitel mi je čas skorej pre-hitro. Kmal posvetil se mi je — nahajočemu se na zmerni višini — orjaški gotičski stolp zgornjo-belski; prejden pa pripeljem te, dragi moj, do tje, ugledava še k levi tje odzdignjeno pod hribovjem vas in cerkvico Seborjansko (nemški Söbriach). Po ustnem izročilu vzdignila se je ta cerkev iz razvalin starega paganskega svetišča in je bila neki s št. Petersko v lesu (n. St. Peter im Holz) na Lurn-skem polju (prideva, blagi bravec, tudi midva blizo tje) ena naj prvih kristjanskih cerkvá dandanašnjega zgornjega Gorotana. Tesno zgor nad vasjo viditi so na stermem griču meršave razvaline starega grada, obsenčevane s sto-letnimi borovci. To ti je rojstni dom zdavnej že zaspale rodovine zl. vitezov Seborjanov (Söbriach), slavno znanih v okrajinah gorotanskih in kranjskih. Bolj stalno ko njih že zdavnej razpadeno domovje slovê nepozabljive dela ime-novane rodovine. Naj slavniši med njimi, Žiga Seborjanski,

je bil deželni stotnik Krajnski in gospod Koroški. Leta 1446, ko so se združene dežele Štirska, Koroška in Kranj-ska hrabro vstavile za stiskano domovino prot nemirnim Ogrom, bil je on eden izmed njih, ki so se poleg Rad-gone naj slavniši obnašali za vladarske pravice. — Druga, veliko večja in dobro ohranjena razvalina „Groppenstein“-ska kipi kmal naprej tje od Seberjan na iztoku dolge Malniške doline. Skoz to dolino peljala je nekdanj rimska cesta — tako imenovana paganska pot — čez visoke Korm-ške Ture (Korntauern) na Solnograško, in hodijo tudi še zdaj o poletnem času popotniki pogosto čez malniške in mokropoljske Ture v sloveče toplice „Gastein“-ske, kamor se iz zgornje Bele neki v enem dnevu lahko pride. Po-potniki, ki so prehodili to dolino, vedó toliko mikavnega o nji povedati, da zbudili so mi želje, ako mi Bog da do-živeti še kako uro, pojdem pogledat enkrat skozi njo v Gastein. — (Dalje nasled.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Slovensko slovstvo se čudo hitro množi, skorej zmiraž imamo kaj novega naznanovati. — „Kole-dar slovenski“ je tudi za novo leto 1864, kakor na-vadno, poln dobre robe; na čelu ima podobo Velehrada na Moravskem, podučni in vedrilni spisi pa so: Nove zemlje-pisne znajdbe; Atene v stari in novi Grecii; Velehrad, nek-danji sedež ss. Cirila in Metoda na Moravskem; Celje, staro slovensko mesto; Barbana, naj starja Božja pot na Primorskem; Sv. Mohor in Fortunat, aposteljna za Primorje in Kranjsko; Žiga baron Herberstein itd. Že to kaže, da je Hieingerjev koledar res „slovenski“ gotovo se bo slehern z njim oskerbel.

Glasov gorenskih 2. zvezek pridnega gosp. A. Vavken-a, učenika v Cerkljah, je ravno kar prišel na svitlo in obsega napeve k naslednjim pesmam: Kmet; Na goro; God enakopravnosti; Pozdrav; Moj dom; Poziv Gorencem; V štiridesetem letu; Lovska. Vse pesmi so poštene, torej smemo „Glase“ Slovincem brez skerbi priporočiti. (Pri Gerberji po 70 kr.)

„Makrobiotika“ ali nauki, po katerih se more člo-vesko življenje zdravo ohraniti in podaljšati. Spisal veči del po C. Hufelandu in založil Matija Prelog, doktor zdra-vilstva v Mariboru 1864. Čedno na 17 polah natisnjeno delo je posvečeno slavnemu dr. Miklošiču. Cena 1 gold. 20 kr. Nismo utegnili vsega dela prebrati in pregledati, gosp. pisatelj pa zagotavlja v predgovoru, da se sme vsakemu brez skerbi v roke dati, in da je to knjigo spisal gledé na manj učeno ljudstvo, posebno na mladino, se vé da že bolj godno.

„Novice“ naznanujejo, da so mlgsp. škof Strosmajer poslali iz Diskova obljubljenih 1000 gold. za slovensko matico. —

Iz Ljubljane. „Novice“ pišejo: Pravila „Matice“, ki naj bo s svojo slovstveno delavnostjo obsegala ves slo-venski narod, so bile po dr. Tomanu in dr. Jan. Bleiweis-u sl. c. k. deželnemu poglavarju v Ljubljani, da jih blagovoli predložiti Njih Velicanstvu Cesarju v poterjenje, izročene s podpisi gospodov, ki so stopili v kolo osnovalnega odbora. Potem naznanujejo 40 mož iz raznih slovenskih krajev, ki so v začasnem ali osnovalnem odboru in so osnovo pod-pisali. Novice pristavljajo: „Osnova — rečemo — in ne več, da ne misli kdo, da prav tako morajo biti pravila in nikakor drugač ne.“ Matica za slovensko slovstvo, to je zares izvrstna misel, to je pot, po kateri se zamorejo vsaktere vede zanesljivo in tudi urno med ljudstvo razširjati in olikovanje naroda bode z njeno pomočjo, ako bo dobro vravnana, zamoglo veliko hitrejšje napredovati. Bog daj, da bi se hitro na noge spravila in jela delati. Pristaviti pa vender moramo to-le: Kakor država pri enac h napravah vestno pazi, da se ne dopusti kaj v njeno škodo; enako

mora tudi Cerkev za-se skrbna biti. Postave matičine naj bodo torej od cerkvene strani take, da bode za vse prihodnje dobro zavarovano, da matica nikoli ne bo nobenega dela podpirala, ktero bi utegnilo — kakor koli si bode — slovenskemu narodu v pravno škodo biti. Slovestvo je narodu naj večji blagor, utegne pa tudi biti naj večji nesreča, ako se v hudo zverže. Vemo, da so vstanovitelj pošten in modri možje, ali dostikrat se v začetku na marsikaj ne misli, in pozneje se na slabo oberne; toraj naj bi cerkveni možje, ki so v tem odboru, na tanko zaznamnjali, kaj da Cerkev tirja, ter bode potem tudi slovensko duhovstvo brez pomisla k materi pristopilo. Opomnimo naj n. pr. samo to, da v oddelku za pregledovanje spisov za natis bi moglo vselej tudi nekaj duhovnov biti in zagotovljeno, ako se cerkvena stran kakega dela ne upa poterditi, da se ne daje na svitlo. To je ena pglavitnih reči in še marsikaj enacega. Dobro bi bilo, ako bi kak znajdeni pisatelj pogoje zložil, ktere so potrebne, da potem zraven družih tudi slovensko duhovstvo brez skrbí smé k matici pristopiti; zakaj dobro in modro vravnana matica nam je silo potrebna, da se ljudstvo izobrazuje in naprédva z družimi narodi vred. Kdor bi nam te vesoljne človečanske pravice ne privošil, bil bi sovražnik človeštva in nečlovek.

Iz Gorice. Ravno zdaj tiska naš bukvar Janez Pater-noli „Navod k pobožnemu življenju.“ prav koristno knjigo za vsaki stan, posebno za bogoslovce. Obsega dva dela: 1) Stoegerjevo „Tugendleben“ poslovenjeno, in 2) vsakdanje molitve po Schlöru. Vem, da si pobožni Slovenec tacih bukev rad kupuje; ni mi jih tedaj treba veliko priporočati, priporočale se bodo same. Obsegale bodo blizo 16 tiskanih pol. Cena pa jim bo nizka. Veliko truda so mi prizadele, to je res, al vse mi bode obilno poplačano, če jih bodo Slovenci veselo sprejeli. Andrej Makarovič, bogoslovec v Gorici.

Kaj je kej norega?

Nemec dela za živo glavó za Nemca, Italijan za Italijana. Dunajski mestni svet je 2. t. m. kakor blisk nanaglomaskoval sklep, da naj se denar zbira in sklicujejo dobrovoljci za „Schleswig-Holstein.“ in vse Nemstvo z nepremagljivo silo tiši, da naj se imenovane vojvodine odtergajo od Danskega. Na Laškem pa se sardinska vlada zedinja s kujočim Garibaldom, ki se nevséno drži, in le če mu vlada dovoli, precej dobrovoljske vojne (se vé da zoper Benetke ali pa Rim) na noge spravljati, je Garibaldi pripravljen roko podati k spravi. Da sicer na Laškem gospodari samo freimavrarstvo in antikristovstvo, kaže šestdeset osirotelih škofij na Napolitanskem, zatiranje samostanov, skrunovanje svetiš, preganjanje in terpinčenje duhovstva po nesrečni Italii. Nekega ubogega mniha na Lombarškem, ki je ležal hudo bolan v postelji, neprevidoma karabinarji obdajo in ga hočejo v ječo vleči; ker pa to zavoljo nevarnosti življenja ni nikakor moč, ostaneta dva na straži. Čez 12 dni, ko so bili revežu že velikrat pušali in je bil še tako slab, da ni mogel na nogah stati, ga veržejo v nosilo in vlečejo ga v Breno. In kaj je storil hudega? Neka zastarana rečica je. Mesca rožnicveta ga je kmet vprašal, če je prav storil, da je poprešnji dan tudi on z drugimi zahvaljeno pesem pel zavoljo zedinjene (naropane) Italije? Mnih mu reče, da to je nepokoršina zoper Cerkev in Bog utegne zato poslati kako šibo, mogoče da tudi točo. Na večer je bila res tista okrajina s točo obiskana. Neki „italianissimo“ mniha ovadi, in od tod to trinoštvo. — Kakor koli pa terpi Cerkev s papežem vred, vendar v svojem naj večem ponižanji papež zmago obhaja v dveh svetovih, kakor popisuje „Armonia.“ Anglija, moč s 100 milijoni podložnikov, je ponosna, čuvši, da je bil Alfred v Atenah klican sin kraljice Viktorije; ali Pij IX je bil klican za srednika iz daljne Amerike in od prve moči novega sveta, od samovlade zedinjenih držav.

Predsednik Davis, glava konfederircev (južnih držav), ki se ze toliko časa tako divje tepejo zoper zedinjenje, je poslal poročnika do Pija in ga prosil, da naj posredva in pomaga, dajenja medbratovska vojska, ki razdeva to bogato in rodovitno deželo... Pa tudi Napoleon je bil v prvo postavil, da naj bo Pij IX predsednik laške konfederacije, in zdaj mu je ponudil predsedništvo v prihodnjem kongresu. To posredovanje se ne bo zgodilo, kakor se ni laška konfederacija, in ne izvolitev groškega kralja Alfreda: ali ponudbe, storjene od dveh naj večih moči na zemlji, so svitlo spricevanje zmagovavne slave Pija IX o njegovem preganjanji... Naj se te ponudbe godé iz kakoršnega koli namena, nam skeza resnica, da nar bolj mogočni na zemlji, iz starega in novega sveta, so prisiljeni se k Piju IX obračati. — „Dzienuik povszeczni“ omenjuje, da bi bil car pripravljen, Poljakom obnoviti vladbo v samostojnem (autonomnem) pomenu, pa brez vtikanja kake tuje oblasti, in tudi o pomilostenji govori; ali komu bodo zaterti Poljaki v teh zmešnjavah se verjeli? V Varšavi Rusi Poljake zapirajo, ječijo, v Sibirijo gonijo na čede in čede, da je joj prejoj! —

Sv. Oče so neki pisali Napoleonu zastran kongresa pismo, ktero bi veliko zgledovanja obudilo, ako bi se razglasilo. Rekli so neki, da kongres prejmejo, ker se nadjajo, da bo na načelih pravice, ktere so veliki poroki vladam in narodom; da Francija bode v tem zboru čversto branila sveti Sedež ter se skazala vredna imenitnega poslanstva, kterege ji je Bog zročil. — V nedeljo, god sv. Cecilije, so bile v Rimu odperte rake ali katakombe sv. Kalista, kjer je bila pokopana ta devica in mučenica, ki je v spomladi svojega življenja brez strahu prelila svojo kri, ohraniti se zvesto Kristusu. Kraj, kjer je svetnica počivala, je bil razsvitljen, razsvitljene tudi mesta, kjer so dolgo časa počivali papeži Kalist, Fabijan, Damaz id. Veliko Rimljanov in tujcev je prišlo molit v te podzemljeske tihe kraje in hvalit Boga za stanovitnost, ki jo je svetnikom skazoval. Tudi sv. Oče so bili prišli molit na grobih sv. Cecilije in ss. papežev ter so poslušali ondi preizverstno petje „Cantantibus organis.“

Radama II vstal od mrtvih. Znano je, da nedavno so rovarji na afrikanskem otoku Madagaskaru Radama II, prvega katoliškega kralja, zadušili in vse je mislilo, da je mrtev. „Nouveliste de Ronen“ pa ima naj novejši novico, da Radama ni bil do smerti zadavljen, ker najeti hudodelniki so se prestrašili kervi, ki je vrela njih kralju iz nosnic, so zbežali, in njegovi zvesti služabniki so imeli priložnost, kralja naložiti na voz in peljati ga pokopat. Na poti se zopet zavé in služabniki ga spravijo skrivaj v neko vas blizo Tanarive ter mu ozdravljajo mnoge rane in zbuhe na obrazu. Vender pa kralj dosihmal še ni mogel svojih zvestih zbrati, da bi si zopet kraljevo veljavo prilastil.

Iz Berlina. Deset let je, kar se v Berlinu po 60—80 protestantov na leto povračuje v katoliško Cerkev. Te dni se je enaka gospodičina celo samostanskemu življenju na Šleskem posvetila. Ako primérjamo stan katoliške občine v Berlinu s stanom njegovim pred 20 leti, se moramo čuditi rasti in razcvetu katoličanstva v tem mestu, in ni dvomiti, da Cerkev ima ondi imenitno prihodnost. (Hlas v B.)

Lesniki, jabelka in lesnika.

Dr. Orno Klopp, protestanski zgodovinar v Hanoveru, ki je pravičen tudi katoliški Cerkvi in pravicam, daje svoje tri hčere v katoliški veri podučevati. Bog pripelji njega s hčerami vred nazaj k materi pravi cerkvi. — Mil. škof v Kulm-u je zapovedal obhajati sveto leto v svoji škofi od 20. listop. do 26. grudna v spomin, da sta ss. Ciril in Metod kersanstvo razširila med slovanskimi narodi. — Škofa v Veroni in Piačenci sta instrumentalno muziko pri Božji službi prepovedala. — V „Urvici“ je unidan „ubrisan“ mladeneč zasmehoval stare ljudi, ki menijo, da

so že učeni, ako znajo deset zapoved. Pričujoča stara žena pa pristavi, da hoče mlademu gospodiču podariti pet frankov, ako more obmoliti deset Božjih in pet cerkvenih zapoved. Ohranila pa je novce v žepu, kajti neobrisane jo je bil potegnil. — Mestni svet v Torinu je bil pognal šolske brate in pričel novo šolo s svojimi učeniki, toda ne eden skorej vse skoz dobrovernih katoliških očetov ni hotel svojih otrok tej šoli zaupati. Zavoljo tega so jezuiti to reč poprijeli in bodo najberže šolske brate nazaj poklicali. — Jezuit P. Weninger v severni Ameriki je misijonar, da malo taci, zlasti v ljudskih misijonih delaven, da je čudo. Od 11. maj. serp. do 28. jun. je imel po škofii Milwaukee več misijonov, v katerih je po šestkrat na dan pridigal, in 40 protestantov sprejel v katoliško Cerkev. Pred nekimi leti je popotvaje v neki gostilnici naletel protestantskega Nemca, ki je neprenehoma ostudno preklinjal zavoljo slabe postrežbe, in mogel je z njim v eni sobi prenočiti. Brez ozira na preklinjavca je misijonar kleče molil trideseturno večerno molitev; uni jenja kleti. Zjutraj zopet vidi misijonarja kleče moliti. V poštnem vozu dalje gredé vpraša protestant misijonarja po imenu in potem, če je on tisti mašnik, ki toliko križev

postavlja? Ko mu to priterdi, se začne med njima prijazen pogovor. Pozneje protestant zopet zadene z Weningerjem pri nekem misijonu, posluša njegove pridige in prestopi poslednjič v katoliško Cerkev. — V Oxford-u se je v praznik presv. Trojice v kat. Cerkev poveril mladi anglikanski duhoven Tomaž Goodwin. — V Dublinu na Irskem je bilo l. 1732 le samo 40.000 katoličanov, 80.000 pa protestantov; zdaj šteje to glavno mesto 196.000 katoličanov, in le 50.000 protestantov. —

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofii. G. Jan. Toman, lokalist pri sv. Heleni, se je tej duhovni odpovedal, torej je bila v novo razpisana 20. u. m. Umerla sta: G. Jan. Černivec, fajm. v Dobernicah, 20. u. m.; g. Lovr. Lap, beneficiat v Komendi pri sv. Petru, 3. t. m. R. I. P.! — Doberniška fara je razpisana 1. t. m.

V lavantinski škofii. Umerla sta: g. Janez Majer, duhovnik v počitku pri usmiljenih bratih v Gradcu, — in č. g. Kašpar Turin, učitelj na goriški gimnazii. R. S. P.

V A B I L O

k naročevanju

na

ZGODNJO DANICO

za leto 1864.

Dandanašnji noben narod, ki je le kolikaj olikan ali pa se olikuje, brez časnikov ne more biti. In vse okolišine so take, da bi bila tudi za katoliško Cerkev očitna škoda, ako bi ne imela svojih listov, kateri imajo nalogo, toliko velikanskih zmešnjav in krivih misli sedanje dobe na pravo pot zavračati, in občinstvu resnico kazati, ki se dostikrat težko izmed blišnih dozdev razloči. Te misli nas nagibujejo, še nadalje Zgodnjo Danico na svitlo dajati, ako jo bodo ljubi Slovenci obilno podpirali, dasiravno v teh čudnih časih liste vrédovati ni ravno delo na rožicah in v senčnem hladu. Spodbuduje nas k temu tudi zmiraj bolj obilno branje našega cerkvenega časnika in pa pridno delanje verlih pisavcev zanj. Ze imamo od izverstnih Slovencev obilno ne le vse skozi koristnih, ampak tudi prav posebno mičnih in v lepem zlogu pisanih tvarin, ki bodo častito občinstvo prijetno podučevale in rahlo razveseljevale. Danica bode tedaj tudi po novem letu izhajala vsacih deset dni, kakor preteklo leto. Zraven toliko družih opravil ne zmoredemo, da bi jo dajali na osem dni, in bila bi tudi veliko dražji; ob enem se pa še ne vé, kaj nam čas nakloni. Serčna preserčna hvala blagim bravcem in pisavcem Zgodnje Danice, — Bog poverni obojnim njih zaupanje, ljubezen, trud in stroške! Zdaj pa še ravno tako serčna prošnja do čitateljev in pisateljev tudi za novo leto, ker le tako se zamore časnik ohraniti, in pridna podpora in udeleževanje nas oserečuje v težavnem delu. Naročnino prosimo hitro poslati, da se napisi natisnejo in se list do časa zamore opravljati.

Veljá pa „Zgodnja Danica“:

Za celo leto po pošti	3 gold. — kr. n. dn.
Za pol leta po pošti	1 „ 60 „ „
Za celo leto v tiskarnici	2 „ 60 „ „
Za pol leta v tiskarnici	1 „ 30 „ „
Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača	— „ 20 „ „
Ako je treba napis skoz leto prenarejati	— „ 15 „ „

Luka Jeran,
vrednik.

Jožef Blaznik,
založnik.